

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA
GRAD RIJEKA

Odjel gradske uprave za poduzetništvo

KLASA: 302-01/11-02/11

URBROJ: 2170/01-03-10-11-1

Rijeka, 25.01.2011.

GRADONAČELNIKU
- na donošenje

Predmet: Promocija Rijeke kao turističke destinacije - sufinanciranje ugovora o pružanju marketinških usluga avio-kompanije Ryanair

Izradili:

Dr.sc. Nataša Zrilić

Dominik Damiš

Nataša Mandić

Tina Štok

Pročelnik:
Andrija Vitezić, mr.sc.

Uvod

Svjetska turistička kretanja pokazuju na rastući segment tržišta gradskog turizma i selektivnih oblika turizma koja se pod njegovim okriljem i u njegovu bližem okruženju mogu razvijati. Politika razvoja turizma u gradu zahtijeva mrežu kooperativnih odnosa između lokalnih vlasti, turističkih agencija, turističkih organizacija (turističke zajednice) i gradskih organizacija za revitalizaciju grada, te partnerske odnose, osobito između javnog i privatnog sektora, što u izgradnji infrastrukture i turističke ponude daje najbolje rezultate.

Aktivnosti na promociji Rijeke kao turističke destinacije uključuju između ostalog i promociju korištenja svih oblika prometne infrastrukture, a kao značajan sektor prometa sve se više ističe zračni turistički promet, sa rastućim udjelom niskobudžetnih (*low-cost*) kompanija koji svojom pristupačnošću privlače sve veći broj turista. U cilju povećanja konkurentnosti i promocije Rijeke kao turističke destinacije pristupilo se inicijativi Turističkih vijeća Turističke zajednice Primorsko-goranske županije u vezi s udruživanjem novčanih sredstava namjenski radi sufinanciranja marketinških aktivnosti zračnih prijevoznika sa svrhom poticanja zračnog prometa putnika na aerodromu Zračna luka Rijeka.

1. Turistički promet na području Grada Rijeke u 2010. godini

U 2010. godini na području Grada Rijeke ostvareno je 68.418 dolazaka odnosno 127.243 noćenja, te se u 2011. godini dovođenjem Ryanaira očekuje povećanje turističkog prometa, pogotovo u predsezoni i posezoni. Za vrijeme predsezone i posezone broj dolazaka stranih turista u proteklim godinama je u minimalnom plusu te se otvaranjem linije Ryanair-a očekuje nastavak trenda uz povećanje.

U 2010. godini strani turisti su boravili u prosjeku 1.9 dana u smještajnim objektima na području grada Rijeke, te je među zemljama s najviše turista i Velika Britanija. Na području grada ostvareni su dolasci turista iz skandinavskih zemalja, te se otvaranjem linija Ryanair-a očekuje porast iz navedenih zemalja.

Dovođenje Ryanair-a na Zračnu luku Rijeka pored bolje povezanosti, otvaranja direktnih linija s tržištima Velike Britanije i Skandinavije, otvaranje mogućnosti za ponudom kraćih putovanja a pogotovo u predsezoni i posezoni, nudi mogućnost povećanja turističkog prometa u smještajnim objektima, ali i svim povezanim djelatnosti, te i brendiranje destinacije gdje podatak da Ryanair ima svoje redovne letove omogućuje kvalitetniju prezentaciju i povećanje ponude.

2. Značaj dovođenja avio-kompanije Ryanair na Zračnu luku Rijeka

Tvrtka Ryanair je niskobudžetni (*low-cost*) zračni prijevoznik osnovan 1985. godine u Irskoj, a poslovanje su započeli s jednim zrakoplovom od 15 sjedala i prometom od 5.000 putnika.

Ryanair danas posjeduje zračnu flotu od 250 zrakoplova tipa Boeing 737-800 i zapošljava više od 8.000 osoba. Ima 44 zračne baze, održava više od 1.100 niskotarifnih (*low cost*) zračnih linija i u prosjeku obavlja više od 1.400 letova dnevno povezujući 158 destinacija u 27 država. U 2011. godini Ryanair planira ostvariti promet od približno od 73,5 milijuna putnika.

Prvi razgovori i pregovori s Ryanair-om, s namjerom da održava zračne linije na/iz Zračne luke Rijeka, inicirani su tijekom 2008. godine od strane Grada Rijeke i Turističke zajednice (TZ) Grada Rijeke, a za što je interes pokazala Primorsko-goranska županija i sve turističke zajednice na Kvarneru. Nažalost pregovori nisu doveli do realizacije namjere iz razloga što se nije postigla usuglašenost u vezi s inozemnim destinacijama.

Ponovni razgovori i pregovori s Ryanair-om započeti su u rujnu 2010. godine kada je kontakt ostvaren na Routes- specijaliziranom sajmu za zračne luke i avio kompanije u Kanadi na kojem su prisustvovali predstavnici TZ Grada Rijeke i Zračne luke Rijeka d.o.o. Na temelju interesa Grada Rijeke za jačanjem odnosno boljim povezivanjem Zračne luke Rijeka i zainteresiranosti Ryanaira za dovođenjem letova na Kvarner, nastavljeni su intenzivni pregovori do kraja 2010 godine i tijekom siječnja 2011. godine koji su rezultirali prijedlogom marketinškog ugovora i povezivanje Zračne luke Rijeka s London (Stansted) i Stockholm (Skavasta).

O tijeku razgovora i pregovara s predstavnicima Ryanair-a, predstavnici TZ Grada Rijeke i Zračne luke Rijeka d.o.o., redovito su usmeno (na sastancima održanima 13.12.2010. i 19.01.2011.) i pisano informirali Grad Rijeku, TZ Kvarner te Primorsko-goransku županiju (Upravni odjel za pomorstvo, promet i veze i Upravni odjel za turizam, poduzetništvo i poljoprivredu).

Dosadašnji razgovori i pregovori s Ryanair-om rezultirali su sljedećim:

- (1) **Ponudom Ryanair-a da u trajanju od sedam (7) mjeseci (travanj – listopad) s zrakoplovom kapaciteta 189 sjedala, održava redovite zračne linije na relaciji za/iz Zračne luke Rijeka s Londonom (Stansted) i sa Stockholmom (Skavasta), s učestalošću dva (2) puta tjedno za svaku destinaciju, s očekivanim broj putnika (pri čemu se računa na 75%-tnu popunjenost zrakoplova) :**

R B	INOZEMNA DESTINACIJ A	Dolazak na ZLR	Odlazak iz ZLR	ZRAKOPLOV			BROJ PUTNIKA/GOSTIJU		
				kapacitet	punjenje	putnika	dolaza k	odlaza k	ukupn o
1	2	3	4	5	6	7 (5x6)	8 (3x7)	9 (4x7)	10 (8+9)
1.	London	60	60	189	75 %	140	8.400	8.400	16.800
2.	Stockholm	60	60	189	75 %	140	8.400	8.400	16.800
UKUPNO 1.+2.		120	120	378	75 %	280	16.800	16.800	33.600

- (2) **zahtjeva se potpisivanje dva (2) posebna nezavisna ugovora te u tom smislu:**

- između Ryanair-a i Zračne luka Rijeka d.o.o. potpisan je ugovor (Zračna luka Rijeka potpisala usuglašeni ugovor, te očekuje primjerak od strane Ryanair-a) kojim se uređuju međusobni odnosi u vezi sa sigurnosnim i tehnološko-tehničkim uvjetima na aerodromu, komercijalnim popustima te drugim uvjetima za korištenje aerodroma – Ugovor o prihvatu i otpremi zrakoplova i putnika (SGH - *Standard Ground Handling Agreement*). Ugovor ne obvezuje Ryanair na početak letenja za Zračnu luku Rijeka već osigurava tehničke preduvjete koji se moraju ispuniti kako bi se započeli letovi odnosno nastavak pregovaranja.
- u tijeku je razmatranje prijedloga Ugovora o pružanju marketinških usluga koji treba biti potpisan između tvrtke Airport Marketing Services-a (osnivač/vlasnik Ryanair) i TZ Kvarner, i kojim se uređuju međusobni odnosi u vezi s marketinškim uslugama i uvjetima oglašavanja na web-stranicama Ryanair-a (www.ryanair.com)

Zbog zahtjeva drugih europskih zračnih luka za dobivanjem zračne linije preko Ryanaira s atraktivnim destinacijama, tvrtka Airport Marketing Services požuruje potpisivanje spomenutog Ugovora o pružanju marketinških usluga. Naime, u suprotnom Ryanair ne jamči održavanje linije na relaciji za/iz Zračne luke Rijeka s Londonom (Stansted).

U Hrvatskoj Ryanair održava letove na/iz zračnih luka Zadar, Pula i Osijek. Zračna luka Zadar je putem Ryanaira postala povezana sa [Brussels \(Charleroi\)](#), Dublinom, [Düsseldorf \(Weeze\)](#), [Frankfurt \(Hahn\)](#), [London \(Stansted\)](#), [Oslo \(Rygge\)](#) i [Stockholm \(Skavsta\)](#). Zračna luka Pula preko Ryanaira ima zračne linije sa destinacijama [Frankfurt \(Hahn\)](#) i [London \(Stansted\)](#). Zračna luka Osijek preko Ryanaira ima zračnu liniju usmjerenu na [Frankfurt \(Hahn\)](#). U najavi su i pregovori Zračne luke Zagreb s Ryanairom.

Iz Ryanair-a predviđaju da će tijekom sezone letenja (od ožujka do listopada 2011. godine) dovesti na Zračnu luku Rijeka oko 28.000 putnika. Od toga se računa da će oko 14.000 putnika biti u odlasku, a to su putnici koji Zračnoj luci Rijeka plaćaju zrakoplovne pristojbe koje čine direktan prihod Zračne luke Rijeka. Treba napomenuti da se planira kako će svi putnici koristiti ostale uslužne sadržaje na Zračnoj luci Rijeka (dutyfree, ugostiteljski sadržaji, taxi prijevoz, parking i drugo). Uz sve navedeno Zračna luka Rijeka s navedenim poslom zasigurno neće ostvarivati dobit, ali će destinacija Kvarner - Rijeka biti promovirana putem web-stranice Ryanair-a za koju se procjenjuje da je dnevno posjećuje oko 6 milijuna ljudi iz cijelog svijeta.

Za turističku regiju Kvarner, koja godišnje ostvari približno 2,2 milijuna turista, vrlo je značajno otvaranje britanskog i sjeverno-europskog turističkog tržišta. Radi se o turističkim destinacijama s velikim brojem turista, više razine platežnih sposobnosti, koji putuju tijekom cijele godine. Uzimajući u obzir da se radi o novom tipu avio-gostiju koji stižu u individualnoj organizaciji, ali koji su, u pravilu, vrlo zainteresirani za dinamične sadržaje i autohtone vrijednosti destinacije, ključna će biti promocija svih potencijala turističke regije Kvarner s vrlo konkretnim informacijama i uputama o mogućnostima pojedinih lokalnih destinacija. Navedenu promociju biti će moguće organizirati putem oglašavanja i povezivanja na web-stranicu Ryanair-a.

Bez obzira na trenutne ekonomske efekte, dovođenje niskobudžetnog zračnog prijevoznika Ryanair-a bila bi velika referenca na Zračnu luku Rijeka na europskom tržištu. Također, uspješna realizacija početnog programa s Ryanairom mogla bi ojačati povjerenje europskih zračnih prijevoznika i donijeti nove programe trgovačkom društvu Zračna luka Rijeka d.o.o.. Naime, zadovoljavanje visokih sigurnosnih i tehnološko-tehničkih zahtjeva postavljenih pred Zračnu luku Rijeka d.o.o. od strane Ryanair-a svjedočiti će o određenom razvojnem iskoraku kojeg je uspjela postići Zračna luka Rijeka.

Zračna luka Rijeka d.o.o. Rijeka je u 2010. godini imala pad prometa od 35% i pad prihoda od 45%, a što će uzrokovati negativan financijski rezultat za 2010. godinu. Više je razloga za navedenu situaciju, a jedan od glavnih je izostanak *charter* letova i niskobudžetnih kompanija. Što se tiče sezonskih *charter* letova moramo naglasiti da njih ugovaraju turistički operatori, a niskobudžetne kompanije imaju različite pristupe u pregovorima s zračnim lukama. Zračna luka Rijeka od 2005. godine ima dobra iskustva s niskobudžetnim kompanijama od kojih su najuspješnije bile Easy Jet i Air Berlin. Svaka od navedenih kompanija imala je svoj pristup u pregovorima, kao i određene tehničke zahtjeve prema Zračnoj luci Rijeka, ali je činjenica da su ti letovi izazvali veliki interes domaćih i stranih putnika. U tijeku su pregovori i s drugim zanimljivim niskobudžetnim avio-kompanijama, a što je bitno radi podizanja razine prometa i prihoda Zračne luke Rijeka.

Najveći značaj za Zračnu luku Rijeka ima činjenica da još svega tri godine (uključivo i 2011. godinu), odnosno do punopravnog članstva Hrvatske u EU, mogu primati subvencije iz državnog proračuna. Stoga je u ovom prijelaznom razdoblju vrlo bitno da Zračna luka Rijeka pokaže da je sposobna iznaći nove poslove na europskom tržištu, te svoje poslovanje prilagoditi zahtjevnim kriterijima avio-kompanija.

Upravo zadovoljavanje visokih tehničkih zahtjeva postavljenih pred Zračnu luku Rijeka od strane Ryanair-a svjedoči o određenom razvojnom iskoraku kojeg je uspjela postići Zračna luka Rijeka. Stoga je posao s Ryanair-om za Zračnu luku Rijeka velika referenca na europskom tržištu, a uspješna realizacija početnog posla mogla bi ojačati povjerenje europskih avio-kompanija i donijeti nove poslove Zračnoj luci Rijeka. Za turističku regiju Kvarner, koja godišnje primi oko 2,2 milijuna turista, vrlo je značajno otvaranje britanskog i sjeverno-europskog tržišta. Radi se o turističkim destinacijama s velikim brojem turista koji putuju tijekom cijele godine, te o višoj razini platežnih sposobnosti turista. Ključna je svakako promocija svih turističkih potencijala Kvarnera s vrlo konkretnim uputama za individualne avio-goste, a navedenu promociju treba organizirati putem povezivanja web-stranicom Ryanair-a. Pritom se svakako radi o novom tipu gostiju koji stižu u individualnoj organizaciji, ali koji su obično zainteresirani za dinamične sadržaje i autohtone vrijednosti destinacije.

Temeljem iznijetog zaključno se može utvrditi da dovođenje niskobudžetnog zračnog prijevoznika Ryanair-a na Zračnu luku Rijeka može bitno utjecati na razvoj područja Kvarnera kao aviodestinacije i omogućiti da Zračna luka Rijeka d.o.o. stekne pozitivne reference na zahtjevnom europskom tržištu.

3. Model sufinanciranja ugovora o pružanju marketinških usluga

S ciljem da se osigura konkurentnost hrvatskog turizma Ministarstvo turizma Republike Hrvatske i Hrvatska turistička zajednica (HTZ), u studenom 2010. godine, raspisali su Javni poziv za oglašavanje Hrvatske turističke zajednice u promotivnim kampanjama i/ili promotivno/prodajnim kanalima organizatora putovanja (tour operatori i turističke agencije) i zračnih prijevoznika u 2011. godini koji obuhvaća 12 (dvanaest) Modela.

U smislu razvoja područja Kvarnera kao aviodestinacije, odnosno u funkciji poticanja zračnog prometa na aerodromu Zračna luka Rijeka, posebno zanimljivi i značajni su Modeli IV., V. i VI. koji podrazumijevaju sljedeće:

Model IV. – oglašavanje Hrvatske turističke zajednice u promotivnim kampanjama **organizatora putovanja** koji imaju programe s organiziranim zračnim, autobusnim ili željezničkim prijevozom **u predsezoni i posezoni** za Hrvatsku u 2011. godini, do 50% sredstava usuglašenog medija plana. HTZ osigurava ukupna sredstva u bruto iznosu 15.500.000,00 kuna.

Model V. – oglašavanje Hrvatske turističke zajednice u suradnji sa **sustavom turističkih zajednica** i nositeljima turističke ponude/proizvoda, u promotivnim kampanjama i/ili promotivno/prodajnim kanalima zračnih prijevoznika za Hrvatsku u omjeru 50% : 50%. HTZ osigurava ukupna sredstva u bruto iznosu 6.500.000,00 kuna.

Model VI. – oglašavanje Hrvatske turističke zajednice u suradnji sa **sustavom turističkih zajednica** i nositeljima turističke ponude/proizvoda, u promotivnim kampanjama i/ili promotivno/prodajnim kanalima organizatora putovanja koji za Hrvatsku imaju turističke programe s organiziranim zračnim prijevozom u **predsezoni i**

posezoni. HTZ će s ostalim subjektima oglašavati hrvatski turizam u omjeru 50% : 50%.

HTZ osigurava ukupna sredstva u bruto iznosu 5.000.000,00 kuna.

Imajući u vidu da se Modeli IV. i VI. odnose na programe s organiziranim zračnim prijevozom koji se u 2011. godini trebaju provoditi u razdoblju predsezona i posezone, a da za iste na razini županije nisu stvoreni dovoljno kvalitetni preduvjeti, Radna skupina TZ Primorsko-goranske županije je posebnu pozornost obratila na programe koji, prema HTZ-u, mogu biti kandidirani u sklopu Modela V. Slijedom iznijetog Radna skupina TZ Primorsko-goranske županije je na sastanku, održanom 20.12.2010. godine, temeljem pristiglih prijedloga i zahtjeva obrađenih od strane stručnih službi TZ Primorsko-goranske županije, donijela zaključak kojim je utvrdila programe, a među njima i za Ryanair, za koje se HTZ-u podnosi prijava kandidature u sklopu **Modela V.**

Konačnu odluku o provedbi navedenih programa donijeti će Turističko vijeće TZ Primorsko-goranske županije nakon što HTZ donese odluku o iznosima odobrenih sredstava po Modelu V. (prema neslužbenim informacijama, očekuje se da Ministarstvo turizama RH i HTZ odluku zajednički javno objave u Splitu, u utorak 25. siječnja 2011. godine).

S obzirom da se još nisu izjasnile sve lokalne turističke zajednice niti svi gradovi i općine potrebno je da, TZ Primorsko-goranske županije, iste u najkraćem mogućem roku ponovo anketira. Osim njih odgovore treba zatražiti od Županijske komore Rijeka pri Hrvatskoj gospodarskoj komori (HGK) i od Obrtničke komore Primorsko-goranske županije pri Hrvatskoj obrtničkoj komori (HOK), dok lokalne turističke zajednice trebaju anketirati turističko-hotelijerske subjekte na svom području.

Iz navedenih razloga prišlo se slijedećem modelu koji podrazumijeva financiranje od strane Hrvatske turističke zajednice (HTZ), Primorsko-goranske županije, Grada Rijeke, Turističke zajednice Primorsko-goranske županije i Turističke zajednice Grada Rijeke u slijedećim iznosima:

HTZ	=	125.000,00 EUR
Primorsko-goranska županija	=	51.020,00 EUR
Grad Rijeka	=	51.020,00 EUR
TZ PGŽ	=	11.480,00 EUR
<u>TZ Grada Rijeke</u>	=	<u>11.480,00 EUR</u>
Ukupno	=	250.000,00 EUR

Ukoliko HTZ odobri manji iznos od planiranog za program Ryanaira, ostali sudionici će morati povećati svoje učešće u financiranju marketinške promocije.

Nakon što TZ Primorsko-goranske županije i lokalne turističke zajednice obave svoj dio posla, biti će potrebno da TZ PGŽ pristupi izradi prijedloga odgovarajućih ugovora/sporazuma o namjenskom udruživanju sredstava na račun TZ Kvarner. Potom se očekuje provedba sljedećih aktivnosti:

- donošenje odluke HTZ-a o iznosu odobrenih sredstava, krajem siječnja 2011.
- potpisivanje ugovora između HTZ-a i TZ Primorsko-goranska županije, tijekom veljače 2011.
- donošenje odluke TZ Primorsko-goranske županije o iznosima udruženih sredstava, tijekom veljače 2011.
- donošenje odluke TZ Primorsko-goranske županije o osnivanju Povjerenstva za provedbu poticaja organiziranim turističkim dolascima u zračnom prijevozu na aerodrom Zračna luka Rijeka
- potpisivanje ugovora između TZ Primorsko-goranske županije i udružitelja sredstava, tijekom veljače 2011.

- početak udruživanja sredstava na račun TZ Primorsko-goranske županije, tijekom ožujka 2011.
- tijek provedbe udruživanja sredstava na račun TZ Primorsko-goranske županije, ožujak - studeni 2011.

Temeljem navedenog, Gradonačelniku Grada Rijeke predlažemo donošenje sljedećeg

z a k l j u č k a

1. Grad Rijeka nastavlja svoju inicijativu, započetu 2008. godine, da na Zračnu luku Rijeka dovede niskobudžetnu avio-kompaniju Ryan-air, te u suradnji s Turističkom zajednicom Grada Rijeke potiče model udruživanja novčanih sredstava (gradova, općina, lokalnih turističkih zajednica i turističko-gospodarskih subjekata s područja Županije) namjenski radi sufinanciranja udruženih tržišnih aktivnosti u dijelu koje se odnose na oglašavanje u promotivnim kampanjama zračnih prijevoznika sa svrhom poticanja zračnog prometa putnika na aerodromu Zračna luka Rijeka.
2. Grad Rijeka uključiti će se u inicijativu iz točke 1. ovog zaključka sa ciljem promocije Rijeke kao turističke destinacije kroz sufinanciranje Ugovora o pružanju marketinških usluga između Turističke zajednice Primorsko-goranske županije i društva Airport Marketing Services Limited, 26 Upper Pembroke Street, Dublin 2, Irska.
3. Novčana sredstva za sufinanciranje aktivnosti iz točke 1. ovog zaključka osigurati će se rebalansom proračuna Grada Rijeke preraspodjelom sredstava unutar programa Razvoj turističke destinacije Odjela za poduzetništvo.
4. Zadužuje se Odjel za poduzetništvo da u roku od osam (8) dana od dana donošenja ovog zaključka izradi odgovarajući Ugovor o namjenskom korištenju sredstava Grada Rijeke sa Turističkom zajednicom Primorsko-goranske županije isključivo sa svrhom oglašavanja Grada Rijeke u promotivnim kampanjama niskobudžetnog zračnog prijevoznika Ryanair-a.
5. Zadužuje se Odjel za poduzetništvo da, ukoliko se Ugovor iz točke 4. ovog Zaključka mora sklopiti s rokom važenja dužim od jedne (1) godine, izradi materijal za podnošenje na razmatranje i donošenje Gradskom vijeću Grada Rijeke.
6. Grad Rijeka spreman je, ukoliko Hrvatska turistička zajednica ne odobri odgovarajuća novčana sredstva namjenski za sufinanciranje udruženih tržišnih aktivnosti iz točke 2., razmjerno poveća iznos novčanih sredstava namjenski za sufinanciranje udruženih tržišnih aktivnosti.
7. Preporučuje se Turističkoj zajednici Primorsko-goranske županije da u hitnom roku sklopi Ugovor o pružanju marketinških s tvrtkom Airport Marketing Services Limited kako bi se realizirali planirani letovi iz/sa Zračne luke Rijeka prema Londonu (Stansted) i Stockholmu (Skavasta).